

V. EM. GALAN: „Generalități — poezie utile”

HORIA LOVINESCU: „Paradisul”

EUGEN BARBU: „Scriitorii și cinematografia”

Gazeta literară

Anul IX, nr. 456

49

Joi 6 decembrie 1962

ORGAN SAPTAMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARA ROMINA

8 pagini 58 bani

REPORTAJ TRAIT, REPORTAJ DENS, DOCUMENTARE

Interviu cu scriitorul NAGY ISTVAN

— La întrebarea reporterului „Cum trebuie să afirme reporterul nou?” răspund prompt: eu talent, cu profunzime și convingător. Afirmarea noului în viața în conștiința oamenilor este rodul unei lupte politice și sociale cu implicații psihologice complexe. Scriitorul, ca și ziaristul, înainte de a însuși pe hirtie cuvinte, imagini artistice, se documentează. Adevărul precede în cunoașterea realității, acest teren vast pe care se desfășoară neîntrerupt, cu o amploare despre care ne lipsește „unitățile” pentru a o dimensiona — lupta dintre vechi și nou. Eroica epopee psihică, procesul intern al modelării de către realitatea socialistă a conștiinței oamenilor constituie domeniul concret al observației artistice.

tru s-a accentuat cu profunzime că lupta dintre vechi și nou se oglindesc în conștiința omului. În atitudinea sa față de producție, în dragoste, în familie, în colectivitate. Atitudinea nouă, sănătoasă, față de aceste probleme este rezultatul unei activități pedagogice desfășurate în familie și în școală. Al unei activități largi de educație comunistă ce are loc și de azi, în toate colectivele sub conducerea organizațiilor de partid. Munca de educație în familie, în școală, în colectiv, trebuie să se bazeze însă pe un bogat material științific, pe un bogat material științific, beletristic sau gazetăresc, care să ducă la îndemna părinților, profesorilor, la îndemna fiecărui om al școlii. Din punctul de vedere al scriitorului și creatorii unui asemenea material științific însă permit să remarcăm faptul că cercetătorii filozofici și psihologii nostri sînt încă rezistenți cu privire la devenit intrinsec, conform principiului lui Leninist, bunicul poporului. Cartea este astăzi în mințile tuturor, ale viitorului și ale copilariei, ale muncitorilor și ale orașelor, ea a încetat a fi „viteț” exclusiv al intelectualilor, sau un obiect de snobism pentru clasele avute, un fel de bibelou rătăcit pe mobila de lux a arhivelor posesanților ori, după vitrina bibliotecilor aparente, o înșiruire de titluri, în caractere aurii, pe legături înșelătoare de marochin. Astăzi cartea de știință este sfatului permanent al lucrătorului cu brațele sau cu mintea, iar cea literară, prietenul de taină al tuturor.

(Continuare în pag. 6)

Sfârșit de toamnă la mare

Foto: GH. ȘERBAN

Reeditarea clasicilor

Una dintre cele mai mărețe realizări ale noii noastre culturi socialiste este fără îndoială difuzarea literaturii în masele cele mai largi. Literatură a devenit intrinsec, conform principiului lui Leninist, bunicul poporului. Cartea este astăzi în mințile tuturor, ale viitorului și ale copilariei, ale muncitorilor și ale orașelor, ea a încetat a fi „viteț” exclusiv al intelectualilor, sau un obiect de snobism pentru clasele avute, un fel de bibelou rătăcit pe mobila de lux a arhivelor posesanților ori, după vitrina bibliotecilor aparente, o înșiruire de titluri, în caractere aurii, pe legături înșelătoare de marochin. Astăzi cartea de știință este sfatului permanent al lucrătorului cu brațele sau cu mintea, iar cea literară, prietenul de taină al tuturor.

Clasicii, tipăriți în colecții felurite, de la un timp începând cu aceea zisă „lilipuz”, cit potul palmelor, și până la formatele mari în-octavo și în-folio, constituie lectura de bază a largilor mase, ridicate la cultură. Un recital de versuri din Eminescu, în sala cea nouă a Palatului Republicii, care cuprinde trei mii de locuri, umple vasta încăpere până la ultimul loc, iar amatorii care n-au apucat să ia din vreme bilete, sînt bucuruși să aștepte spectacolul și va repeta peste o săptămână sau două. Acest fenomen este cu totul inedit și relevă nu numai existența unui alt public decît cel din trecut, ci și o altă structură a societății, în care mulțimile nu se mai caracterizează prin stînga ignoranță și călătoria desfătărilor joase: circenses. De bună seamă, schimbarea de structură nu s-a putut efectua de la o zi la alta, dar în cei cincisprezece ani de la proclamarea Republicii, prin politica înțeleaptă a partidului și în acest domeniu al culturii s-au putut culege roadele cele bune.

Să ne limităm deocamdată la Eminescu, al cărui nume unanim venerat a fost mai sus pomenit. Nu sînt îndepărtate vremurile cînd editarea poezilor lui era o „preocupare” și un risc. Iată, am aici printre masele cititorilor ale bibliotecii mele, o cărțișcă în format mic, în — 32. Este una din încercările „postbelice” ale lui N. Iorga, de a da un nou avînt răspîndirii operei lirice a celui mai mare poet român. Colecția se cheamă „Cartea bună” iar voi I din „Poeziile lui Mihail Eminescu”, ediție îngrijită de N. Iorga (anii 1866—1879). București, Editura „Luceafărul” 1922, cuprinde în ordine cronologică, poeziile începînd cu „Mortua est” și încetîndu-se cu „O mamă...”. Portretul este același ca în ediția Malo-rescu, dar gravurile sînt noi, cu inițialele N.G.B. (Iulghin), iar piosa informație bibliografică a trebuit să se mulțumească cu o hirtie de mizerie, rîmășiță a următorilor războaie mondiale, care a marcat, firește, un regres momentan în grafică. Și totuși gestul profesorului N. Iorga rămîne impresionant, în ceasul ghemurilor politice, cînd nu se putea găsi din fondurile politice o modestă sumă pentru retipărirea lui Eminescu. În același caz, tot colecția populară a „Bibliotecii pentru toți” care l-a rîmănit pe îndrăgelnul Carol Müller, era instrumentul principal de difuzare a versurilor eminesciene. În ce tiraj? Cel mult 2—3 mii de exemplare, la fiecare retipărire răni ales după ce, în 1919, prin beneficiul legii în vigoare, opera cînd în „domeniul public” concurența editorilor curțase monopolul lui Socec și drepturile autorilor legitimi.

Nu sînt în măsură să dress un tablou comparativ cu totul exact. Am însă înainte un exemplar din Poezii de Mihail Eminescu, în Biblioteca pentru toți din anul 1957. Tirajul indicat la sfîrșitul cărții este de 80.100 exemplare. O altă ediție, în aceeași bibliotecă, din anul 1960, arată aproape același tiraj: 80.150 exemplare. Numărul postumelor însă s-a dublat, atrîgînd și înmulțirea paginilor, de la 284, la 330. Textul urmează pe acela îngrîșit de Perpersiciu în Opere, vol I (1939) și IV (1952). Ultima ediție se încheie cu micul poem: În zădar în colbul școlii... (cca. 1880):

„În zădar în colbul școlii, / Prin autori mincați de molii, / Cauți urma frumuseții / Și îndemnul vieții, / Și pe foile lor unse / Cauți taine nepătrunse / Și în slovele lor strimbe / Ai vrea lumea să se schimbe. / Nu e carte să înveți / Ca viața s-ai răi preț — / Ci trăiește, chinuiește / Și de toate pătimește / Și-a s-aizeu, cum iarba crește!”

Recitesc miezoasele stihuri deshumate de Perpersiciu în minunata lui ediție și-mi spun că în vremea școlărității mele, Eminescu în formatul portativ nu putea da elevilor care-l știau pe de rost, și aceste învățături, ca să spun așa, extra-scolare.

Noile generații nu-l cunosc însă pe Eminescu numai din ediția de mase a Bibliotecii pentru toți și din monumentală ediție Perpersiciu, din care sînt să apară volumul VI, de Poezii populare.

În Editura Academiei Republicii Populare Romîne, a apărut de curînd vol. I din Contribuții la documentarea biografiei lui Mihail Eminescu de Augustin Z. N. Pop, neostentiv deshumator al protoistoriei (dacă se poate spune) eminesciene, cuprinzînd mai ales revelatoare documente despre „starea funciară a Eminovicienilor”. Intr-unul din reproducerea fotografice ale lucrării, bustul marelui poet domină peisajul „cotunei” Ipotești, unde din păcate incuria vechiului regim moșieresc a lăsat să fie dărîmată casa copilăriei și poate a nașterii aceluia care ne-a vrîjît graiul ca nimeni altul pînă la dînsul. Copiii noștri învață

Șerban CIOULESCU

(Continuare în pag. 7)

TIBERIU UTAN

CAIET LIRIC

Nu-mi vine în minte...

Între un gînd ce a plecat și-un altul care, fără tine, nu-i, — mă-nțreb: ce cîntece prin mine spui de faci să fiu risipitor bogat?

Nu-mi vîi în minte: vesnic te gîndesc. Ca două aripi sîntem unui singur dor desfășurat întîm, răscolitor, pe-un fond ceresc și-aîf de pămîntesc...

Tăietorii de lemne

Tipăt alb dorm brazii descojiți alături de tăietorii și niciodată nu vor fi treziți decît la gateri, în dureri și fiori.

Împădînd c-un fierăstrău tăietorii culcă arborii și îi aleg și pretîndenea, ca-n gîndul meu, și lasă totuși codru-nțreg...

Ultima verba

—Ai început și tu să scrii... — spunedu. —Dar ai ceva al tău de spus? — m-au întrebant.

Eu n-am uitat...

În viață am intrat ca un pui de barză în care vîsculele îngrozitor de lungi și ciufuții și slab. Ne-neminatec și flămînd precum un pui de barză... Știam să zbor, ca el, dar nu credeam că în nimicul aerului este apa în care vîsculele prinde ca în țes. Ciudații viață am avut, nu ca a pescărușilor, de haită, nici lăcomia lor n-am cunoscut sub penele și-nfățisarea ce-nțăfă pe nepriceput. Strîmb se uitau la mine zburătorii ce culegeau pe urma vaselor de călători frimurii.

Un cer curat ademenea spre el, străfulgerînd solar, și-un dor de zbor, cu dripe mai mari, lărgite de furtuni, de încercări, de căi mai noi, neștrăbătute nici în gînd.

Un singe nou mi-a năvălit în vine al luptătorilor. Cu luptătorii, stîngaci sub dripe la început, am mers cu ei, am învățat să zbor.

Am om — sau o multime — „Cu noi să vîi” — a spus. Li mulțumesc.

Ca dintr-un cîntec

— Sărută-mă și fă-mă mai frumoasă! — ca dintr-un cîntec desprînzîndu-te, chemai acolo-n taina verde a pădurii. Ca iedera și valbura și iarba cuvîntele-și, — poeme respirau și inunda pămîntul.

— Necruțătoare-ai fost și ești: nu mi-ai lăsat un colț de ierba ne-mprejmuit de tine. Chemai: Sărută-mă și fă-mă mai frumoasă. Sărutul luminează cerul...

carnetul scriitorului

Lenin, care a condamnat întotdeauna frazeologia, speculațiile, artificialitatea, îndemna pe scriitorii și publiciștii: „Mai puține raționamente intelectuale. Mai aproape de viață. Mai multă atenție pentru noul pe care masa muncitorească și țărănească îl zidește în fapt, în munca ei de toate zilele. Mai multă verificare, pentru a vedea în ce măsură acest nou este comunist”. E o invitație limpede la o cunoaștere activă, adică consecventă creație a realității.

„O IDEE DE BOTANICA”

S-a spulberat de mult prejudecata celor ce își închipuiau că un poet trebuie să poarte musai plete și pălărie cu borțuri mari — ca să fie numit vizitor pentru că nu are nici o ocupație. Ba chiar nici nu citește din teama de a nu-și altera personalitatea — închinău-se în măgherănița denumită pe locativul literar turn de ivoriu. De la Verlaine, poetul a fost îngădui să arboreze în locul frezei tăioase chela — și de la Eminescu să fie însetat de cultură în cronici și letopisești.

Decadentismul a murit din însăși boala pe care artificial și-o crease și-și — în vreme ce realitatea vieții nu mai sînt prime-dile de moarte pentru cei care pînă mai ieri se credeau sortiți neizbindel.

Domeniul poeziei și-a dărîmat vechile zăplazuri îngrădite în sacrosanctele tabuuri — între pîrmaci fără pîrleaz și șanțuri de obstacol. Odată cu revoluția scrisului, țărîmul poeziei a tras cu plîgul rațiunii logice peste haturile care delimitau în rațiunea speculativă critice înguste parcele etichetate în chip de parcuri, denumite romantism, clasicism, lirism, simbolism — și alte izme izmenite. Un dor de sănătate — din toate adevărurile vieții, merge cu timpul, urcă în stele — și înaintează în lume — purtînd credința de înfăptuire puternică în tot ce fi este dat omului să cucerească la menirea lui poezică de înțelepciunea omenească. Poezia nu mai e o simplă jucărie în-

gîndire. Azi învață să nu se mai orbescă singură în prejudecăți și asta nu înseamnă de fel că își îndibuse în steapă negație imaginația. Dragostea de toate acele idealuri care pot fi mărețe frumuseți utile într-o zădărnă împlinire a desăvîșirii omenești — deschide priocitiși largi în hărnicie fără de opreliști. Desăvîșirea — măstrea se cîștigă însă numai de cei care practică zilnic acest fel de a fi într-un exercițiu poetic neîntrerupt de cotidian — ca un antrenament fără de care niciodată puterile nu ajung la mîzgul de randament.

Adrian MANIU

Conflicte și analiză psihologică

Am citit în mai multe numere din Viața românească...

(fasciculos pe succesele brigadierului Cociocra și pe...)

aspect nevrosimil. Ne-ar fi interesat, frământând... Există însă în român un început de conflict...

CARTE

G. C. NICOLESCU: „Viața lui Vasile Alecsandri”

În cele aproape 600 de pagini ale „Viații lui Vasile Alecsandri”, aparut recent...

Conceptind și lucrarea pe un plan vast, străduindu-se să lumineze fiecare perioadă...

Pe de altă parte, chiar din dispoziție de informăți...

Bibliografie

- BIBLIOTECA PENIU TOZI
Au apărut în luna octombrie și noiembrie
Goethe - Faust, 2 vol. cu un studiu introductiv...

CĂTRE CITOITORI

„Gazeta literară” deschide o largă deschisă prioste...

Răspundeți-ne în ce măsură secțiile și literatură...

MARIA ARSENE: „Soarele răsare în zori”

Sunt scrierile din recentul volum al Mariei Arsen...

de ce nu trebuie să-și vadă soțul abia lași din închisoare...

utilizând un dialog sprinter, conștient de marea...

- Alberto Moravia - Povestiri din Roma
Voltaire - Nănlul, cu o prefață de N. N. Coșbucescu
VOR APAREA ÎN LUNA DECEMBRIE
Radu Bourreau - Visarea omului (poezii alese)...

folosind exemple luate din creația lor sau din activitățile...

„Viața Uniunii Scriitorilor”
Conducerea Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Română...

unul dintre cele mai interesante și mai complexe...

bolici. O sentință în post, pe frontal de răzbi, unde mijlocul se cere...

un lucru pe care nu și-l putu explica...

toamnă” privește datele universului înconjurător...

în mod rațional, pindește gândirea primitivă, magică...

„aranjând” situațiile ca ele să-și illustreze o simț...

PARADISUL

FRAGMENT

„Paradisul” este prima dumneavoastră comedie. Ce v-a determinat să abordați acest gen?

— Mai firească ar fi fost întrebarea de ce am făcut lucrul acesta așa de târziu. Cred că atunci când un autor dramatic alege între dramă și comedie, temperamentul și aptitudinile lui joacă un rol mai puțin important decât se crede. Poziții în lăstărețurile și să scrii comedii penibile, după cum poți fi un posac iremediabil și să scrii drame răzabile.

— De fapt alegerea genului e o chestiune de temă și unghi optic; ea e strict determinată de materialul folosit și de luciditatea scriitorului față de acest material. Un autor dramatic e obligat să poată scrie lucruri de egală valoare în dramă și comedie.

— Ce v-ați propus în noua dumneavoastră piesă?

— „Paradisul” e rezultatul unei triple intenții: de parodie, de pamflet și de piederie. Parodie a lumii vicioase așa cum o văd mințile înspălmântate ale unor gânditori burghezi, pamflet împotriva fizionomiei monstruoase a modelului de viață capitalistă care generează asemenea antipatii de coșmar și în sfârșit piederie — de pe pozițiile noastre, ale umanismului comunist — pentru om și pentru încrederea în destinul lui.

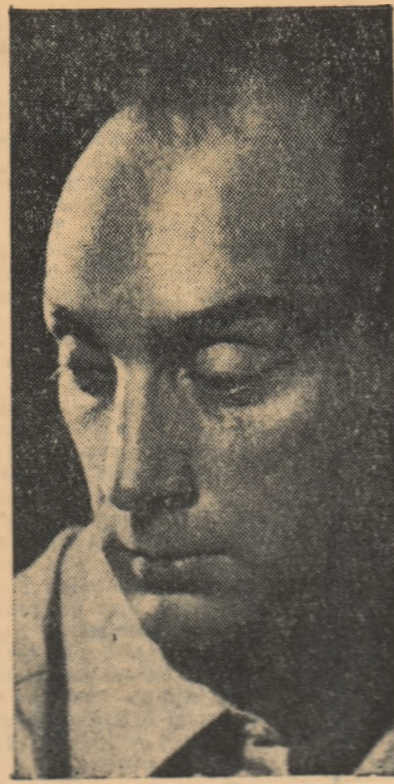
— Aceste intenții — ca să spun așa — agitatorice au influențat în oarecare măsură și forma piesei?

— Bineînțeles. Era firesc să uez aproape exclusiv de două milioane de expresii: grotescul și iricul. Și sper că din amestecul acestor două milioane violente să se desprindă unort, dacă nu chiar o aură de tragic, cel puțin o senzație de intensitate. Dar tematica unei astfel de ambiții nu poate fi confirmată decât de public.

— Încă o întrebare. De ce ați substituit piesa dumneavoastră „Anti-Huxley”?

— Pentru că ideea și oarecum fabula ei a fost determinată de decurajantul roman al lui Huxley în „Brave New World” („Cea mai bună lume din lume”). „Anti-Huxley” are însă aici mai puțin semnificația de răspuns dat la o carte anume, ci de răspuns la modul de gândire apocaliptic care caracterizează o parte din gândirea burgheză contemporană.

— Credeți că sarcina noastră de mișcări pentru triumful umanismului comunist ne obligă să luăm poziție față de toate marile probleme ale omului secolului XX. Să mai adăug că societate „Paradisul” drept o piesă de actualitate, deși se petrece într-un viitor fantezist?

De vorbă cu dramaturgul HORIA LOVINESCU

piesa de teatru la care lucrez

In dreapta și în stânga scenei, la arcechis, două panouri cu două cifre: „Comunismul înseamnă înflorirea maximă a omenirii și a personalității umane” și „Munca creatoare este temelie educației comuniste și dezvoltării multilaterale a personalității umane”.

La ridicarea cortinei, precedat de câteva măsuri muzicale algre, apare PROLOGUL.

PROLOGUL: Stimate spectatori, pentru a evita orice nedrețire, îngăduiți-mi să mă prezint: sint Prologul. Dar înainte de a-mi împingi misiunea pentru care am fost conceput, trebuie să vă aduc din partea autorului o precizare însoțită de scuze. Sototind că jocul cu ideile are, ca toate jocurile, o latură profund frivolă, autorul și-a permis să boteze acest spectacol: comedie, pentru a sublinia caracterul lui fantezist și neserios. Acum câteva clipe, chiar înainte de intrarea mea în scenă, nefericitul autor a avut revelația catastrofală a unei greșeli elementare pe care a făcut-o și anume, că neserios nu înseamnă numai decizi și hazliu. Sint asadar înscănat să vă cer scuze pentru nevoiați dar gravă inducere în eroare căreia l-ați căzut victimă și să rectific: veți asista nu la o comedie, ci la o piesă frivolă.

Si acum... (se întoarce spre emisie, ca și cum ar fi fost interzis de scoala) Pofim? (pleistisii A. da. (spre public) Autorul speră că recuzarea făcută va preînfrumosa și îndrăgirea celor ispitii să-l bănuiască poate, doamne fereste, de velenitate de a face, fără să se priceapă, literatură științifico-fantastică. Sint autorizat să declar aici că nimic din ceea ce se va întâmpla pe scenă nu se va petrece cindva și a avea. Asta pentru cazul când există printre voi, firi esotice care ar putea fi îngroșate. Si acum... (Prologul bate din palme, se face întinerie, apare un cer înstelat. Muzică.) Dragi spectatori, nu vă lăsați impresionați de muzica stelară și nu dați friu liber înclinațiilor dv. poetice. Nu, nu protestați cu modestie. Stiu că le aveți. Dar vă previu că cerul acestor sublim va fi locul de acțiune al unor întâmplări groșii și prozaice.

Iată despre ce e vorba. Pe la sfârșitul primului secol atomic, cind ultimele bastioane ale capitalismului se prăbușeau vertiginos, o navă cosmică a părăsit în taină pământul îndreptându-se spre o destinație misterioasă. Un grup de potențiali conducători de cel mai înalt nivel, et. pe jumătate sărit, pe jumătate nebun, deabineții și care și-a luat numele de Demiuergul, a hotărât să evadeze de pe un pământ pe care nu mai aveau ce căuta, și să se salveze pe ei și bineînțeles resturile „civilizației libere” de „potopul comunismului”.

Noua Arcă a lui Noe a ajuns pe un neînsemnat corp ceresc pierdut într-un ungher al Galaxiei. Altfel de neînsemnat, înțele și înțelesul căutat pe harta cerului. Vi-l remplacez eu. (Una din stele începe să plighe) L-ați văzut? Sper că v-ați convins deci că nu vă mistific. Ajunge să mă țerați cu o intenție programatică vădită, Paradisul. Nemulțumit de lamentabila ispravă a lui Dumnezeu, demascat și el ca agent secret al comunismului, Demiuergul a refăcut Geneva luându-și toate măsurile ca istoria — contrar dicționului — să nu se repete și puterea acestei conducătoare să nu mai fie niciodată amenințată. Pentru aceasta, în primul rând, a desființat Munca.

UN SPECTATOR: Stop. Asta n-o mai pricep!

PROLOGUL: Dumneata îți închipui că dacă m-a întrerupt autorul mă poate întrerupe oricine? Unde am ajuns dacă fiecare spectator s-ar amesteca în treburile noastre?

SPECTATORUL: Dar eu vreau să pricep.

PROLOGUL: Ia te uită, esti un spectator ciudat! În orice caz nu esti cronicar dramatic. Ei bine, ce nu înțelegi?

SPECTATORUL: Cum a putut Demiuergul dumitale să desființeze munca? Sistemul capitalist se definește tocmai prin exploatarea muncii.

PROLOGUL: Da, dar vezi dumnea, Demiuergul ținea bine minte cele întimplate pe Fămint și știa că Munca e principii primordială al Revoltei, al Eliberării și al Demnității omenești. Pentru a-și asigura Puterea, a desființat munca.

SPECTATORUL: Și capitalismul?

PROLOGUL: S-a transformat în altceva. Și mai monstruos.

SPECTATORUL: În ce?

PROLOGUL: Păi tocmai asta vreau să-ți arăt, dar dumneata parcați venit la seșintă, nu la teatru. Îmi dai voie să continui? (pauză) Dealtfel cred că am spus ceea ce aveam de spus. A, da, încă un amănunt.

De la întemeierea Paradisului a trecut, dacă sintezi de acord, un număr oarecare de ani cosmici. Cipi orișii dv. Teatru nostru este pentru principii colaborării cu publicul. Am onorează să vă salut. (Iese, reîntră.) Dacă vă interesează problema timpului cosmic, secretariatul literar vă ține la dispoziție o bogată bibliografie. (Iese. Intinerie. Muzică stră-prologul.)

AL TRELEA COPIL: Populația Paradisului se împarte în Adami Kukliani, Adami simpli și Roboti. Kukliani sint de singe nobili căci odboară din cel care se laboară odboară răscăla Adamilor rii. Ei veghează sub conducerea Marei Dragon la conferința marșarului marșar. De aceea noi îi laboară pe kukliani.

ROBOTUL: Lecția treia! AL PATRULEA COPIL: O deia la cindința de ani, Marele Pontif poate face, dacă vrea, dist-on Adam simpli un kuklian. Dacă voi fi cindința și eu pot deveni kuklian. Deci voi Adamii sint egali.

AL CINCELEA COPIL: La cind eu Adam simpli, Adamii simpli vrea să-i răspundea. Kukliani au răspundea să se pedepșea pe cel cind grupat. Deci noi Adamii mai fericiți deii kukliani.

ROBOTUL: Lecția șase. AL ȘASELEA COPIL: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

COPILUL VI: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

ROBOTUL: Lecția treia!

AL ȘASELEA COPIL: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

COPILUL VI: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

COPILUL VII: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

COPILUL VIII: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

COPILUL IX: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

COPILUL X: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

COPILUL XI: Robotii sint sclavi kukliani. (Robotul strigă.) ROBOTUL: De ce te-ai sărit, spune mai departe.

COPIL I: Care? Introducerea la arta strălucit!

COPIL V: Are barbă! E un vis fabricat acum zece ani.

COPIL III: Am încercat să-l experimentez cu Era 380 A. O știți, (scurtă înțelegere generală.)

COPIL II: Nu e răd țara. E electrolitic.

COPIL IV: Fantezie electrolitică.

COPIL V: Serios?

COPIL VI: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL I: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL II: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL III: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL IV: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL V: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL VI: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL VII: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL VIII: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL IX: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL X: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XI: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XII: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XIII: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XIV: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XV: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XVI: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XVII: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XVIII: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XIX: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XX: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

COPIL XXI: Am văzut movița cu pietre și m-am gândit... adică nu, nu m-am... (și ciocănește fruntea)... așa, fără să mă... (deget la frunte) am născocit un joc nou.

Desene de LIVIU POPA

Desen de NICĂ PETRE

O întâmplare în zori

DE VASILE NICOROVICI

RADU STANCA

Toast

Ridic acest pahar pentru iubire
Și-l beau, dintr-o suflare, pin-la fund!
Sînt încărcat de-atîta strălucire
Că văd prin mine ca-ntr-un rîu profund.

A fost o colosală frămîntare
Pin-am putut, prin porțile de fier,
Să ies la cîmpul mîngîiat de soare
Și presărat cu petece de cer.

De-aceea-n noaptea caldă și-nstelată
Ridic paharul meu că să ciocnesc

CONSTANȚA BUZEA

Pădurea va hohoti înalt...

Și soarele vâratec s-a coborît să fiarbă
În clopotul acelei priveliști.
Poate mă rătăcisem,
Nu mai văzusem astfel de vară-n alte dăți,
Cu tăietori de lemne și cai roșii
Vibrînd în hamuri lucii,
Rupînd din umezala pădurii trunchiurile.

O ameteală-amară de coajă încă vie
Lăsau bătrîni arbori. Dar grupuri de puiet
Se ridicau elastic din scurta vieții
Și din căderea demnă a celorlalte vieți.

O concentrare-n chipuri, și mîinile înfig
Unelte atît de simple și de tari,

Cu-această lume nouă, minunată
În care-nvăț din nou că să iubesc...

Scăpat de rana mea dintotdeauna
'Abia acum, cînd matca pe nisip
Mi-o desenează arginție luna
Imi pot privi adevăratul chip.

'Abia acum, cuprins de strălucire,
Pot, la mișcarea zilei, să închin
Pentru prieteni și pentru iubire
Acest pahar de frumusețe plin.

Și vin masive coloanele de lemn
Oprindu-se în stive ce par a se desface.

Dispar, pe două rînduri, și-apar perechi de cai,
Ei singurii în stare să urce, să coboare
Pădurea prin pădure. Și undeva în văi
Fundularul parcă-i un tren de marfă-n soare:
Copacii sînt cantonierii săi.

Ca pe lunmeții alunec pe frunze și știu bine.
Dacă-am să cad, pădurea va hohoti înalt,
În marea ei durere se va uita la mine
Înlăcrimînd pămîntul din ce în ce mai cald.

upă ce trezi pe toți băieții din echipă meșterul Drocan. Lui cu voi și niște crengi de brad ca să le-atingăm sus. Azi e doar sîrbătoare...

Echipa de montori s-a oprit pe platforma de la gura furnalului. Aici se vedea schipul care intenționa, tocmai în momentul cînd trebuia să se răstoarne în furnal, ca o stîncă, deasupra unei prăpăștii.

— Aruncați crengile jos și la treabă! porunci meșterul. Hai nea Mutule, să vedem care-i baiul. Nea Mutu era ajutorul lui Drocan, porecit astfel fiindcă vorbea puțin. De fapt îl chema Ion Popescu.

— Ce mă, gorobete, te speria? Ha, ha! Scuipe-n sîn, ca la țeară, ca să-ți treacă. Ori vrei să te-afumăm cu niște păr de echip de speriată?

— Ceia! Ceia! Ceia! Ceia! Bucureșteanul era destăpt și se pricepea la bancuri. Celălalt, cit era de înalt și de zdărn, se roși la obraz de rușine, ca o fată.

— Ieri a fost aici unul de la cinema, ca să filmeze, vorbi meșterul Drocan. Voia să prindă schipul chiar în momentul cînd se răstoarnă. Îl vede cum vine, îl fixează în aparat, dar odată cînd mătăhala asta sare și se dă de-a berbealecul, numai că-l vede pe om că se face mic, gata să intre în platformă de frică. Credea că-i vine în cap.

— Ha! Ha! O băgase pe minecă, șmecherul — zise Dumitrescu ironic. Ca și țearanu ăsta, adevărat. — Avea co-avea cu moldoveanul, tachimindul într-una de parcă s-ar fi certat cu el.

— Mă, băiete, tu n-ai înțeles ce-am vrut să spun, i se adresă meșterul. Omul se mai sperie, c-așa e făcut. Și noi ne speriem cîndodată, că ne-am obișnuit. Te ia, nu știu cum, un fior pe dinăuntru, cînd îl vezi. Doar e de fier și zăngăne tare. Și-atunci ce mai vrei de la unul care-l vede pentru prima dată?

— Eu nu știu ce-i frică, meștere, spuse Dumitrescu, aprig. Eu am inimă de fier. Ochii lui sticleau ca niște cutite.

— Ia, uitai-vă ce pot să fac eu!

Tocmai atunci revenea schipul, sunînd din toate încheieturile, ca un tren, pe planul înclinat. Dumitrescu sări sus pe barele transversale, în calea monstrului de fier. Montorii incremeniră de spaimă. Schipul trecu, la un fir de păr pe lângă el, și se răsturnă, sfîrșind zgomot infernal.

— Dă-te jos, nebunu! strigă Drocan furios, cu glasul înghetat de spaimă. Să nu te mai prind cu glume de-astea că te dau afară din echipă. Ai auzit? Eu răspund de viața ta, mă băiete.

Dumitrescu sări jos. Era palid-vîntat la obraz, dar se ținea mîndru. Celălalt îl privea cu admirație. Chiar și moldoveanul.

— Dacă vrei, mă sui și călare pe el, vorbi bucureșteanul, ca beat. Mie nu mi-e frică de nimica. Am mers cu motocicletă și la zidul mortii...

— Mă, tu n-ai să pieri de moarte bună! zise altul, Marin Stoica.

— Nici nu vreau! gumii Dumitrescu, încă palid.

Meșterul ar fi vrut să-l certe, dar amînă discuția pe altă dată. Acu era timp. Se adresă tuturor:

— Puneți mina pe crengi. Să mergem sus!

Se mai luminase, dar zorii erau tot cenuși și tulburi. Deasupra coborîndul fumului se ridica în trîmbe drepte, întinse. Numai în zare, spre răsărit, se întindea o dungă alburie, tremurătoare. Bătea un vînt rece, subțire.

O umbră imensă trecu pe lângă el, în sus, și-l izbi în față un aer rece.

Liftul! Liftul! Drocan se oprise din mers lovind cu furie în tabla de fier. Strigă din toate puterile:

— Liftul! Liftul! Oprește!

Umbră se oprise undeva mai sus.

A fost auzit?

Strigă din nou.

Liftul! Aici! Aici! Liftul!

Colivia se oprise în dreptul lui Drocan. Îl așezară mai întîi pe Ilie Stoica, apoi Mutu și Dumitrescu. L-au adus și pe Szabo. Ca să-l ia pe Moldoveanu și pe Strauss, trebuiau să coboare un etaj. În colivia meșterul zise lui Mutu și Dumitrescu:

— O să mai avem ceva de furcă. După ce-l luăm pe moldoveanu, urcăm din nou și-l luăm și pe Marin Stoica. A rămas acolo, în primejdie. Acum să te vedem ce poți, Dumitrescu.

Celălalt, împotriva firii lui, tăcea posomorît, privind cu ochi sticloși, într-o parte. Abia mai tirziu meșterul Drocan avea să-și aducă aminte de această privire și să înțeleagă ce exprima.

Liftul se oprise. Toți cei din colivie ieșiră ca să-l ia pe Strauss din brațele moldoveanului.

— Acum! sus din nou, repede! — strigă Drocan.

Urcau, oprindu-se la fiecare platformă. Meșterul nu-și mai amintea unde-l lăsase pe Marin Stoica. După trei opriri l-au găsit. „Cum, numai atîtu am mers?” — se miră Drocan. Lui i se păruse că a coborît o vespnicie.

L-au ridicat și pe Marin Stoica. Liftul porni în jos ce o săgeată. Drocan examină pe ceilalți. Erau palizi, cu ochii intrați în orbite. „Eu tot așa trebuie să arăt”, gândi el.

— Oprește! — strigă Mutu lifterei.

Vorbea pentru prima oară în acea zi. Lifterea, speriată, frînă colivia. Prin inimile tuturor trecu un fior.

— Ce e? întrebă meșterul, palid.

— Dumitrescu! Unde e? strigă Mutu.

Dumitrescu lipsea.

Bucuria de a realiza noul

Jack Lindsay: În viața societății contemporane... Ce rol are scriitorul?...

acum războiul înseamnă sinucidere. Și nici pe departe omenirea nu vrea să se sinucidă...

de WILLIAM SAROYAN

Publicăm un capitol din volumul autobiografic al cunoscutului scriitor american William Saroyan, intitulat „Here Comes The Good Old Know Why”...

PAȘAPORTUL

de WILLIAM SAROYAN... și-mi amintesc că la redacția „Literatura” era un artist care desenase o schiță...

— și-mi amintesc că la redacția „Literatura” era un artist care desenase o schiță... Trebuie să aveți în vedere că nu sunt un funcționar al statului...

După părerea mea, rolul literaturii constă în aprofundarea consecvenței a Adevărului-Frumosului în înțelesul pe care-l dădea...

Lata de ce, pentru mine, rolul artei contemporane constă, mai înainte de orice, în unirea ei cu lupta pentru socialism...

E ușor să te ocupi de asemenea generalizări, dar nu e tot atât de simplu să găsești soluțiile concrete cele mai eficiente...

I încă o scrisoare — de la Departamentul de Stat: „Aveți unele îndoieli cu privire la exactitatea declarațiilor puse pe socoteala dumneavoastră de ziare...”

Acum citiți scrisoarea dumneavoastră, am luat cunoștință și de anexă. Nu prea înțeleg din scrisoare dacă așteptați sau nu răspuns din partea mea...

In afara de aceasta, mister sector al pașapoartelor, cred că știți sau în orice caz bănuiți, că poezia, în fel și savantul, este pradă pasiunii de a cunoaște adevărul...

Caricaturistii lumii... PRIX literar... Desen de KAMB, in „L'Humanite Dimanche”

Cu GUSTAV MORCZKEX despre:

— jara noastră — literatura poloneză... Imaginația ginezească a ultimului război este mult mai bogată decât cea a ultimului război...

Prezențe românești peste hotare

NOUVELLES ROUMAINES... Prezentare de Jean Bouteiller...

In vitrinele librărilor pariziene, a apărut de câteva săptămâni o antologie românească... „Cuvântul înainte” al antologiei este datorat lui Jean Bouteiller...

De asemeni, în publicațiile sovietice au apărut articole ale scriitorilor români... În editura „Orbis” din Praga, a apărut volumul „Pe pector de plai” de Eugen Barbu...

DIVADLO MRŠTIKU... Autor dneš země... Afișul spectacolului cu piesa „Cebrul 702” de Al. Miroslav...